

บทที่ 1

บทนำ

การเลี้ยงโคนมจำเป็นต้องให้แม่โค คลอดลูกปีละหนึ่งตัวเพื่อให้แม่โค นั้นมีโอกาสพักนมประมาณ 2 เดือนก่อนคลอดลูกตัวต่อไป ตามเป้าหมายนี้แม่โค ควรจะผสมติดตั้งท้องภายใน 85-100 วันหลังคลอด ปัญหาการผสมซ้ำเนื่องจาก มดลูกอักเสบ เป็นสาเหตุสำคัญอันหนึ่งที่ทำให้เกิดการผสมไม่ติด และทำให้ ช่วงห่างการคลอดจนผสมติดยาวนานออกไป กว่าเป้าหมายดังกล่าว

การอักเสบและติดเชื้อของมดลูก เกิดจากเชื้อโรคที่มีอยู่รอบตัวสัตว์ ถูกนำเข้าสู่อวัยวะสืบพันธุ์ภายหลังการคลอดลูกหรือขณะผสมพันธุ์ ระยะหลังคลอด หรือระยะ เป็นสัดปากมดลูกของโคจะ เปิดทำให้เชื้อโรคถูกนำผ่านเข้าสู่มดลูกและ เกิดการติดเชื้อขึ้น การติดเชื้อของมดลูกในระยะแรกจะเป็นชนิดไม่รุนแรงหรือ เกิดอาการไม่พบ ดังนั้นถ้าไม่รักษาอาจจะลุกลามเกิดเป็นอมดลูกอักเสบ (endometritis) หรือมดลูกอักเสบ (metritis) และอุบัติการณ์มดลูกอักเสบ จะมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการเกิดความผิดปกติของการคลอด และ เกิด รกค้าง

ปัญหาอมดลูกอักเสบหลังคลอดในแต่ละฟาร์มจะมีมากหรือน้อย ขึ้นกับ การจัดการโรงเรือนเตรียมการคลอดให้มีความสะอาด และแห้งตั้งแต่ก่อนคลอด แต่อย่างไรก็ดีถึงแม้จะมีการดูแลเอาใจใส่การจัดการอย่างดีแล้ว ยังพบว่าโค จำนวนหนึ่งยังเกิดปัญหาอมดลูกอักเสบหลังคลอด

การจัดการทางระบบสืบพันธุ์ สำหรับการเตรียมพร้อมแม่โคหลังคลอด เพื่อการผสมพันธุ์ต่อไปนั้น พบว่าขณะตรวจที่ 30 วันหลังคลอด โดยการใช้ เครื่องมือส่องตรวจช่องคลอด พบน้ำเมือกบริเวณคอมดลูกที่ปนผิดปกติไปจาก น้ำเมือกที่พบในการเป็นสัดปกติ ซึ่งมีอุบัติการณ์เฉลี่ยในฟาร์ม 17.1% (Peerasak et al., 1990)

แม้โคกลุ่มที่พบลักษณะน้ำเมือกที่คอมดลูกผิดปกติ จะมีปัญหาการผสมติดยากตามมาเสมอ ดังนั้นถ้ารู้เชื้อที่เป็นสาเหตุของมดลูกอักเสบหลังคลอด และเชื้อเหล่านั้นตอบสนองต่อยาปฏิชีวนะอะไรบ้าง จะช่วยให้สัตวแพทย์ทำการรักษาได้ผลดียิ่งขึ้นและลดอุบัติการณ์การมดลูกอักเสบหลังคลอดด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้ เพื่อตรวจหาเชื้อแบคทีเรียชนิดที่ต้องใช้ออกซิเจนที่ทำให้เกิดมดลูกอักเสบของโคนมหลังคลอด และทดสอบการตอบสนองของเชื้อแบคทีเรียที่พบต่อยาปฏิชีวนะ โดยศึกษาโคนม 30 วันหลังคลอด ในเขตจังหวัดราชบุรี ตรวจสอบช่องคลอดดูเชื้อเมือกของช่องคลอดและปากมดลูกน้ำเมือกบริเวณหน้าช่องคลอด (Anterior vagina) และปากคอมดลูกที่มีลักษณะผิดปกติ ตรวจจ้วยวะสปีพันธุ์โดยวิธีสีวงคลำผ่านทางทวารหนัก ตรวจลักษณะของมดลูก และรังไข่ว่ามดลูกเข้าอู่ หรือรังไข่ทำงานหรือไม่ จากนั้นจึงใช้เครื่องมือสอดผ่านคอมดลูก เก็บตัวอย่างจากตัวมดลูกเพื่อศึกษาแยกเชื้อแบคทีเรียชนิดที่ต้องใช้ออกซิเจน และทดสอบผลตอบสนองต่อยาปฏิชีวนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ คาดว่าจะสามารถจำแนกเชื้อแบคทีเรียชนิดที่ต้องใช้ออกซิเจนจากมดลูกของโคนม 30 วันหลังคลอด ซึ่งเป็นสาเหตุในน้ำทำให้เกิดการอักเสบ และผลการทดสอบการตอบสนองของเชื้อแบคทีเรียที่พบต่อยาปฏิชีวนะ จะช่วยในการเลือกใช้อยาปฏิชีวนะที่เหมาะสม ทำให้เกิดผลดีกับการรักษาระยะเริ่มต้น แม้โคก็จะมีโอกาสผสมติดตั้งท้องเร็วขึ้น การลดปัญหาการอักเสบหลังคลอด ก็เพื่อที่จะทำให้การจัดระบบสปีพันธุ์หลังคลอดมีประสิทธิภาพได้ตามเป้าหมายการผลิตดังกล่าวข้างต้น